

Briselē, 17.7.2023.
COM(2023) 439 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**IZVĒRTĒJUMS: Padomes 2016. gada 19. decembra Ieteikums "Prasmju pilnveides ceļi
– jaunas iespējas pieaugušajiem"**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**IZVĒRTĒJUMS: Padomes
2016. gada 19. decembra
Ieteikums “Prasmju pilnveides ceļi
— jaunas iespējas pieaugušajiem”**

1. IEVADS

Straujā digitālā un zaļā pārkārtošanās nozīmē, ka sākotnējās izglītības un apmācības laikā iegūtās prasmes vairs nav pietiekamas, lai apmierinātu darba tirgus mainīgās prasības, un pieaugušajiem ir jāattīsta savas prasmes visa mūža garumā. Turklāt paredzams, ka demogrāfiskās tendences, kas novedīs pie darbaspēka samazināšanās, nākamajā desmitgadē kļūs vēl izteiktākas, palielinot spiedienu izmantot darba tirgū esošo prasmju potenciālu. Tāpēc Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā ir noteikts mērķis, ka līdz 2030. gadam apmācībā katru gadu būtu jāpiedalās vismaz 60 % pieaugušo. ES līderi atzinīgi novērtēja šo vērienīgo mērķi 2021. gada Portu sociālajā samītā, un dalībvalstis to ir iestrādājušas nacionālajos mērķrādītājos¹.

Eiropas Prasmju programma ietver stratēģiju, kā palīdzēt iedzīvotājiem un uzņēmumiem attīstīt plašāku prasmju kopumu un labākas prasmes. Ar to tiek īstenots Eiropas sociālo tiesību pīlārs un jo īpaši tā pirmais princips, kas nosaka tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, apmācību un mūžizglītību, un ir savstarpēji saistīta ar citām politikas iniciatīvām, kas atbalsta mūžizglītības pieeju. **Pamatprasmes — rakstpratība, rēķinpratība un digitālās prasmes — ir pamats pilnīgai līdzdalībai sabiedrībā un darba tirgū.** Tomēr pārāk daudziem pieaugušajiem ES nav šo prasmju funkcionālā līmenī², un pastāv risks, ka šie cilvēki nespēs izkļūt no “mazprasmes un slikti apmaksāta darba slazda”³. Tādēļ pamatprasmju apguves atbalstam ir vajadzīga politiska rīcība.

Padomes leteikuma par prasmju pilnveides ceļiem mērķis⁴ ir reaģēt uz šo risku un pieaugušajiem ar zemu prasmju, zināšanu vai kompetenču līmeni, piemēram, pieaugušajiem, kuru kvalifikācija ir zemāka par vidējo līmeni, nodrošināt iespējas attīstīt pamatprasmes un/vai apgūt plašāku prasmju kopumu, kas ir būtisks aktīvai līdzdalībai sabiedrībā un darba tirgū.

Neatbilstība starp darba tirgus prasībām un kvalificēta darbaspēka piedāvājumu arī pamatoja lēmumu par Eiropas Prasmju gadu, kurā uzsvērts, ka ir jāuzlabo cilvēku prasmes un jāpār kvalificējas, kā arī vairāk jāiesaista darba tirgū⁵. Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena savā runā par stāvokli Eiropas Savienībā paziņoja par priekšlikumu un uzsvēra, ka “Eiropai ir vajadzīgi itin visi”, jo Eiropā trūkst ne tikai augstskolu absolventu, bet arī “kravas automašīnu vadītāju, viesmīļu vai lidostu darbinieku”⁶. Nesen pieņemtajā zaļā

¹ Sk. [IP 22 3782](#).

² [Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā](#) ir iekļauts ES mērķrādītājs – līdz 2030. gadam panākt, lai vismaz 80 % cilvēku vecumā no 16 līdz 74 gadiem būtu digitālās pamatprasmes. Saskaņā ar [Eurostat digitālo prasmju rādītāju](#) 2021. gadā tikai 54 % ES27 iedzīvotāju vecumā no 16 līdz 74 gadiem bija vismaz digitālās pamatprasmes. Lai nodrošinātu šā mērķa sasniegšanu, Komisija izveidoja Digitālo kompasu, lai ES digitālos mērķus 2030. gadam pārvērstu konkrētos mērķrādītājos. [Eiropas digitālā desmitgade: digitālie mērķrādītāji 2030. gadam \(europa.eu\)](#)

³ Sk. [Burdett and Smith \(2002\), The low skill trap, European Economic Review](#).

⁴ [EUR-Lex - 32016H1224\(01\) - LV - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁵ [Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums par Eiropas Prasmju gadu \(2023\)](#).

⁶ [2022. gada runa par stāvokli Savienībā](#).

kursa industriālajā plānā⁷ ir arī uzsvērtā nepieciešamība risināt šodien plaši izplatītā prasmju trūkuma problēmu, kas kavē ES investīcijas un izaugsmi.

Lai sasniegtu ieteikuma mērķus, dalībvalstis tika aicinātas pieaugušajiem ar zemu prasmju līmeni sniegt personalizētu atbalstu, izmantojot integrētu pieeju, kas sastāv no trim posmiem.

1) Prasmju novērtēšana — noteikt pieaugušo esošās prasmes un trūkumus prasmju kopumā, kas ir jānovērš.

2) Pielāgota un elastīga mācību piedāvājuma nodrošināšana – nodrošināt mācību piedāvājumu, kas novērš prasmju novērtējumā konstatēto konkrēto prasmju trūkumu.

3) Validēšana un atzīšana — novērtēt un sertificēt iegūtās prasmes un veicināt to sertificēšanu, lai iegūtu oficiālu kvalifikāciju.

Dalībvalstīm tika ieteikts noteikt prioritārās mērķgrupas, nodrošināt efektīvu koordināciju un partnerību starp ieinteresētajām personām un īstenot informēšanas, orientācijas un atbalsta pasākumus, lai potenciālos saņēmējus informētu par esošajām iespējām un virzītu visos procesa posmos. Ieteikumā ir prasīts Komisijai ziņot Padomei par īstenošanu dalībvalstīs un ES līmenī. Šā ziņojuma pamatā ir dienestu darba dokuments par izvērtējumu⁸.

2. GALVENIE IZVĒRTĒJUMA KONSTATĒJUMI

Šajā nodaļā ir izklāstīts, cik lielā mērā ieteikums ir **efektīvs**, **lietderīgs** un **saskaņots**, **sniedz ES pievienoto vērtību** un ir **relevant**s pašreizējo vajadzību apmierināšanai, paturot prātā, ka Padomes ieteikums nav saistošs.

Efektivitāte

⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam” ([COM\(2023\) 62 final](#)).

⁸ Skat. SWD(2023) 460 final. Dienestu darba dokumenta pamatā bija *Ecorys* un 3S ārējais pētījums “[Study supporting the evaluation of the Council Recommendation of 19 December 2016 on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults](#)”.

Pieejamie pierādījumi liecina, ka **ieteikums kopumā bijis mēreni efektīvs**.

Attiecīgie rādītāji liecina, ka vērojamas **mēreni pozitīvas tendences**, īstenošana dalībvalstīs ir bijusi nevienmērīga un bieži vien **trūkst pasākumu vērīga un koordinācijas**. Lai gan dažas ieinteresētās personas uzskata ieteikumu par **katalizatoru, kas galveno uzmanību atkal vērš uz to, ka jāsniedz atbalsts pieaugušajiem jaunu prasmju apgūšanā**⁹, un uzskata trīs posmu pieeju par noderīgu atskaites punktu, izvērtējumā konstatēts, ka uzlabojumi, kas panākti **ieteikuma trīs posmu pieejas īstenošanā**, vērojami tikai 14 dalībvalstīs¹⁰.

Prasmju novērtēšanas iespējas tagad ir plaši izplatītas visās dalībvalstīs, taču ir vajadzīga turpmāka darbinieku profesionalizācija un nestigmatizējoša sociālā uztvere. Tas nozīmē, ka prasmju novērtējumu var sniegt pozitīvākā un motivējošākā veidā, uzsverot esošās prasmes, uz kurām balstīties. Vairākas dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai uzlabotu pielāgotu un elastīgu mācību piedāvājumu nodrošināšanu mazkvalificētiem pieaugušajiem¹¹, taču problēmas joprojām rada nepietiekams finansējums, proti, dažādu mērķgrupu atbalstam un šķēršļu novēršanai attiecībā uz piekļuvi un līdzdalību bieži vien ir pieejams tikai ES projektu finansējums nevis iekšējs strukturālais finansējums. Tāpat **prasmju vaidēšana un atzīšana** dažās dalībvalstīs ir **uzlabojusies**, taču **nereti tā nav pietiekami iekļauta** izglītības un apmācības sistēmā, pieaugušie nav labi informēti un to nepietiekami izmanto¹².

Mazkvalificētu pieaugušo vecumā no 25 līdz 64 gadiem **īpatsvars**¹³ **samazinājās** no 23,4 % 2016. gadā (56,1 miljons) līdz 20,7 % 2021. gadā¹⁴ (48,7 miljoni). Tomēr šīs tendences, iespējams, ir veicinājis ne tikai šis ieteikums, bet arī citi **ārējie faktori**, it īpaši **demogrāfiskās pārmaiņas**¹⁵.

⁹ Piemēram, saskaņā ar Eiropas Pieaugušo izglītības asociācijas (EAEA) nostājas dokumentu “Upskilling Pathways has prompted national strategies to focus on basic skills and validation of skills acquired through non-formal and informal learning, moving the attention of learning programmes on learners with low(er) basic skills”.

¹⁰ BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, HR, IT, LV, MT, PL un SK. Šīs politikas pasākumu kartēšanas pamatā ir ārējais pētījums, kas pamato izvērtējumu. Sīkāku informāciju sk. dienestu darba dokumenta par izvērtējumu 3.1. iedaļā.

¹¹ BE, BG, DK, EE, MT un PL. Sīkākai informācijai par šķēršļiem piekļuvei un izmantošanai skatīt arī ietekmes novērtējumu, kas pievienots Komisijas priekšlikumam par individuālajiem mācību kontiem ([SWD\(2021\) 369 final](#)).

¹² BE, BG, CY, DE, EL, IT, LV un SK saskaņā ar pamatā esošo pētījumu. Šie secinājumi atbilst Padomes 2012. gada Ieteikuma par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu 2020. gada izvērtējumam ([SWD\(2020\) 121 final](#)).

¹³ Pieaugušie ar zemu izglītības līmeni (t. i., *ISCED* 0.–2. līmenis).

¹⁴ Sk. *Eurostat*: tiešsaistes datu kods [EDAT_LFSE_03](#) un [EDAT_LFS_9901](#).

¹⁵ Lielākas un vecāka gadagājuma iedzīvotāju grupas arvien biežāk neietilpst attiecīgajā vecuma grupā (25–64 gadi), un jaunāku cilvēku grupām, kas tiek iekļautas šajā vecuma grupā, lai gan tās ir mazākas, parasti ir augstāks izglītības līmenis.

Valstu īstenošanas pasākumos ir noteiktas **daudzas prioritāras mērķgrupas**¹⁶, taču ieinteresētās personas ziņo, ka **aizvien ir grūtības tās reāli sasniegt**¹⁷. Ieinteresētās personas arī ziņo, ka digitalizācijas ietekme ieteikuma mērķgrupu ir ievērojami palielinājusi. Mūsdienās, palielinoties pārejai uz digitālo vidi, visiem cilvēkiem ir vajadzīgas vismaz digitālās pamatprasmes. Turklāt ieinteresētās personas arī norādīja, cik liela nozīme ir valsts atbalstam pieaugušo pamatprasmju attīstībā, uzsverot, ka darba devēji šādas prasmes bieži vien uzskata par pašsaprotamām¹⁸.

Valsts nodarbinātības dienestu piedāvātie profesionālās orientācijas pakalpojumi ir plaši pieejami, taču **informētība par tiem ir zema**, tie var tikt uztverti kā **biedējoši**¹⁹ un tie **ne vienmēr ir pieejami** mazkvalificētiem cilvēkiem, kuri nav bezdarbnieki²⁰.

Dalībvalstis īstenošanas pasākumus ir īstenojušas sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, jo īpaši valsts nodarbinātības dienestiem, sociālajiem partneriem, NVO un vietējiem dalībniekiem, to vidū publiskajām bibliotēkām²¹. Tomēr **dažkārt uzdevumi un pienākumi nav pietiekami skaidri un koordinācija nav efektīva**, piemēram, starp izglītības un nodarbinātības ministrijām un starp valsts un reģionālajām iestādēm²².

Vienota pieeja visiem trim posmiem²³ **ir ļoti svarīga**, lai nodrošinātu, ka pieaugušie, kas mācās, jūt atbalstu un ir apņēmīgi īstenot savu prasmju pilnveides ceļu, **taču tā nav bieži sastopama parādība**²⁴. Dažas ieinteresētās personas norāda, ka, lai palīdzētu mazkvalificētiem pieaugušajiem, kas ir vistālāk no mācību vides, atbalsts saistībā ar šo

---

¹⁶ Situācija dalībvalstīs ir atšķirīga, un mazkvalificētu pieaugušo grupu var veidot dažādas apakšgrupas (piemēram (bet ne tikai), nodarbinātas personas, bezdarbnieki, ekonomiski neaktīvas personas, migranti, nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, personas lauku apvidos) atkarībā no apstākļiem valstī.

¹⁷ Nostājas dokumentā “Literacy 100” uzsvērts, ka “izglītība pieaugušā vecumā var būt biedējoša pieaugušajiem, kuriem ir zems personīgās noturības un pašnovērtējuma līmenis”.

¹⁸ Sk. Eiropas pamatprasmju tīkla nostājas dokumentu: “Lai veidotu individuālo un sociālo noturību, ir ļoti svarīgi, lai visiem pieaugušajiem būtu piekļuve kvalitatīvai prasmju dinamiskam kopumam. Pamatprasmes joprojām ir uzmanības centrā, bet tās ir jāapgūst kontekstā, kas atzīst un attīsta prasmes mūža garumā.”

¹⁹ Sk. Eurodiaconia nostājas dokumentu, kurā teikts, ka “mūsu locekļi uzsver, ka bieži vien daži cilvēki šos pakalpojumus uzskata par biedējošiem vai neuzticamiem. Lai VND būtu piekļūstami un iekļaujoši, pakalpojumi jāsniedz drošā vidē, lai ikviens justos aizsargāts pret aizspriedumiem un jebkāda veida diskrimināciju.”

²⁰ Sk. EAEA nostājas dokumentu, kurā norādīts, ka “orientācijas pasākumi visur nav pietiekami pieejami; tomēr tiem būtu liela nozīme attiecībā uz mērķgrupām ar zemu prasmju līmeni.”

²¹ Nostājas dokumentā “Public libraries 2030” norādīts, ka “publiskajām bibliotēkām ir liela nozīme neformālās izglītības nozarē, jo tās bieži vien ir pirmās organizācijas, kas sniedz palīdzību un atbalstu neaizsargātām grupām ar zemu rakstpratības līmeni”.

²² Sk., piemēram, SDO nostājas dokumentu, kurā uzsvērts, cik svarīga ir “visas valdības pieeja efektīvai pārvaldībai”.

²³ EAEA nostājas dokumentā ir uzsvērts, cik svarīgi ir iekļaut pasākumus plašākā stratēģiskā satvarā: “Ir skaidrs, ka tās valstis, kuras ir integrējušas prasmju pilnveides ceļus plašākā mūzizglītības stratēģijā, visticamāk, sasniegs mērķgrupas un veidos inovatīvas prasmju pilnveides programmas, piemēram, Slovēnija, Somija un Austrija.”

²⁴ Pozitīvi piemēri attiecībā uz atbalsta pētījumā noteikto trīs posmu integrāciju ir PT, DK, SE (jau izvērtēšanas perioda sākumā) un — projekta līmenī — PL.

trīs posmu pieeju būtu jāintegrē sociālajos pakalpojumos un darba tirgus programmās²⁵.

Lietderīgums

Lai gan **ieinteresētās personas uzskata, ka īstenošanas izmaksas ir samērīgas²⁶** ar ieguvumiem, neatkarīgi no dalībvalsts sākumpunkta **nevar izdarīt pārliecinošus secinājumus par lietderīgumu**, jo dalībvalstis nav sistemātiski vākušas datus par īstenošanas pasākumu izmaksām un ieguvumiem. Tas atspoguļo zemās kopējās īstenošanas izmaksas lielākajā daļā dalībvalstu un salīdzinoši lielus ieguvumus – tiek īstenoti tieši prasmju pilnveides pasākumi, kā arī palielināta informētība un lielāka uzmanība pievērsta pieaugušo pamatprasmēm valsts līmeņa debatēs.

Izvērtēšanas periodā ES fondi ir līdzfinansējuši daudzus īstenošanas pasākumus, jo īpaši Eiropas Sociālo fondu (ESF)²⁷. Tiek uzskatīts, ka īstenošanas lietderīgums atšķiras atkarībā no tā, cik lielā mērā pastāv dažādas iezīmes: t. i., skaidri noteikti dalībnieku pienākumi, ieviesti procesi kvalitatīvu mācību nodrošinātāju atlasei un īpaši apmācīta personāla iesaistīšana un sadarbība ar darba devējiem, kā arī uzraudzība un novērtēšana, ko izmanto, lai uzlabotu izpildi.

Saskaņotība

ieinteresētās personas, ar kurām apspriedās gan ES, gan valstu līmenī, uzskata, ka ieteikums ir iekšēji saskaņots, ar konsekventiem mērķiem, ieteikumiem un gaidāmo ietekmi. Tiek uzskatīts, ka ieteikumā ierosinātie pasākumi nodrošina **visaptverošu politikas satvaru**, lai virzītu īstenošanas darbības valsts līmenī. Ieinteresētās personas arī ziņo par augstu saskaņotības līmeni starp ieteikumu un attiecīgajām rīcībpolitikām un stratēģijām valsts un reģionālā līmenī. Tomēr **šo trīs posmu nepietiekama integrēšana vienotā pieejā** un stratēģiskas koordinācijas trūkums starp īstenošanas pasākumiem un citām pieaugušo izglītības sistēmas daļām apgrūtina saskaņotu īstenošanu valsts līmenī.

²⁵ Sk., piemēram, *Eurodiaconia* nostājas dokumentus un “Literacy 100”.

²⁶ Pierādījumu vākšanai ir veikti vairāki apsekojumi. Šī konkrētā aptauja ir veikta valsts un reģionālajās iestādēs un organizācijās, kas atbild par prasmju pilnveides ceļiem operatīvā līmenī, un organizācijās, kas iesaistītas prasmju pilnveides ceļu īstenošanā (koordinācijas un īstenošanas organizāciju apsekojums).

²⁷ Tika minēti arī citi fondi, piemēram, “Erasmus+”, Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Strukturālo reformu atbalsta programma (SRAP) (tagad – tehniskā atbalsta instruments (TAI)) un ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma (*EaSI*), kā arī nesen izveidotais Taisnīgas pārkārtošanās fonds (TPF) un Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM).

Tiek uzskatīts, ka ieteikums ir arī **saskanīgs** ar **citām attiecīgām ES iniciatīvām**, kas saistītas ar prasmēm un nodarbinātību, un papildina tās²⁸.

Gandrīz visas ieinteresētās personas, ar kurām apspriedās gan ES, gan valstu līmenī, uzskatīja, ka starp ieteikumu un **attiecīgajiem ES finansēšanas mehānismiem** ir laba politikas saskaņotība²⁹.

ES pievienotā vērtība

Ņemot vērā to, ka ieteikums nav saistošs, **ES pievienotā vērtība** galvenokārt izpaudās kā **pastiprināta politikas uzmanības pievēršana** zemām pamatprasmēm pieaugušo vidū vairākās dalībvalstīs. Turklāt ieteikums nodrošināja **vienotu satvaru valsts politikas rīcībai, veicināja ieinteresēto personu sadarbību** dalībvalstīs un starp tām un/vai mobilizēja **finansējumu un tehnisko atbalstu** politikas eksperimentiem. Dažās dalībvalstīs ieteikums kalpoja par **iedvesmas avotu pieaugušo izglītības sistēmas reformām**³⁰. Citos gadījumos tas bija **kritērijs, kā salīdzināt esošās atbalsta sistēmas** un izmēģināt vai ieviest mērķtiecīgus noteikumus attiecībā uz vienu no trim posmiem.

Ieinteresētās personas atzinīgi novērtēja ieteikuma nozīmi **zināšanu apmaiņas veicināšanā starp dalībvalstīm**³¹. Tehniskā palīdzība tika sniegta, izmantojot Strukturālo reformu atbalsta programmu (SRAP) vai tās pēcteci, tehniskā atbalsta instrumentu (TSI)³², kā arī netieši atbalstot ESAO nacionālo prasmju stratēģiju un diagnostikas ziņojumu izstrādē vairākās dalībvalstīs³³. Visbeidzot, ieinteresētās personas uzsvēra, ka **ieteikums palīdzēja novirzīt ES līdzekļus** no dažādām finansējuma plūsmām uz pamatprasmju attīstības projektiem dažādām mērķgrupām.

Būtiskums

Ieinteresētās personas gandrīz vienprātīgi uzskata, ka **ieteikuma mērķi aizvien ir relevanti**³⁴, kas arī atspoguļojas **nesen pieņemtajos augsta līmeņa ES mērķrādītājos**. Tāpat ieinteresētās personas uzskata, ka **ieteikumā noteiktie pasākumi joprojām ir relevanti** tā mērķu sasniegšanai: tās uzsvēra, ka mazkvalificētas personas

²⁸ Jo īpaši Padomes ieteikumi par [neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu](#) (2012), [garantijas jauniešiem izveidi](#) (2013) un ["Tiltu uz nodarbinātību — Garantijas jauniešiem pastiprināšanu"](#) (2020), [ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū](#) (2016), [pamatkompetencēm mūžizglītībā](#) (2018), [mikroapliecinājumiem](#) (2022) un [individuālajiem mācību kontiem](#) (2022).

²⁹ Piemēram, 2021.–2027. gada plānošanas periodā ESF+ budžets ir 99,3 miljardi EUR.

³⁰ Tostarp HR, EL un SK.

³¹ Savstarpēja mācīšanās notika, izmantojot īpašus pasākumus, kā arī ar pieaugušo izglītības valsts koordinatoru un pieaugušo izglītības darba grupu palīdzību un — neformālākā un augšupējā veidā — izmantojot Eiropas Pieaugušo mācību un izglītības platformu (*EPALE*). *Cedefop* atbalstīja dalībvalstu reformas, veicot salīdzinošus pētījumus par to prasmju pilnveides sistēmām un organizējot politikas apguves forumus par ieteikumu.

³² To BE, HR, CY, HU, IT, NL, PT un ES.

³³ Tostarp BE, IT, LV, LT, NL, PL, PT, SK, SI, ES; [Nacionālās prasmju stratēģijas - ESAO](#).

³⁴ 87 % sabiedriskās apspriešanas respondentu piekrita šim apgalvojumam.

joprojām ir jāatbalsta ar īpaši pielāgotiem pasākumiem un ieteikuma “sistēmas veidošanas” pieeja aizvien ir svarīga.

leinteresētās personas arī uzskata, ka **Īstenošanai joprojām jāveltī ES līmeņa uzmanība**³⁵, jo novērtēšanas periodā tā ir panākusi pārmaiņas, palielinot politisko uzmanību pieaugušo pamatprasmju attīstībai un veicinot valstu reformas un politikas eksperimentus.

3. TURPMĀKĀ RĪCĪBA ĪSTENOŠANAS STIPRINĀŠANAI

Neraugoties uz panākto progresu, joprojām pastāv būtiskas īstenošanas problēmas.

- **Pirmā un galvenā problēma** ir **nevienmērīgs īstenošanas progress** dalībvalstīs – lielas atšķirības mazkvalificētiem pieaugušajiem pieejamajās prasmju pilnveides iespējās.
- **Otra svarīgākā problēma** – dalībvalstu veiktie īstenošanas pasākumi **bieži vien ir neliela mēroga un nav pietiekami efektīvi**³⁶.
- **Trešā nozīmīgākā problēma** ir **uz projektiem balstīta ES finansējuma dominance** pār iekšējo strukturālo finansējumu.
- **Ceturtā svarīgākā problēma** – ieteikuma **trīs posmu integrēšana visaptverošā pieejā bieži vien ir nepietiekama**, un tas atspoguļo nepietiekamu stratēģisko koordināciju. Ieteikuma vienotā pieeja bieži vien nav atspoguļota dalībvalstu īstenošanas pasākumos. Tas ierobežo uzraudzības un izvērtēšanas iespējas un spēju izdarīt secinājumus no pierādījumiem.

Tā kā darbaspēka trūkums un prasmju neatbilstība palielinās, Komisija uzskata, ka būtu jāudara vairāk, lai uzlabotu Padomes ieteikuma par prasmju pilnveides ceļiem īstenošanu. Tas nepieciešams, lai ikvienam sniegtu iespējas darba tirgū un sabiedrībā un **izvairītos no “mazprasmes un slikti apmaksāta darba slazda”**. Tas ir vienlīdz nepieciešams, lai novērstu prasmju trūkumu darba tirgū un veicinātu ES konkurētspēju un zaļo un digitālo pārkārtošanos. Komisija atzīst, ka apgūt prasmes visa mūža garumā ir **individuālas tiesības**, kas noteiktas **Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, Eiropas sociālo tiesību pīlārā**³⁷ un iestrādātas **tā rīcības plānā**³⁸.

Lai stiprinātu īstenošanu, dalībvalstis ar Komisijas atbalstu būtu jāaicina:

³⁵87 % sabiedriskās apspriešanas respondentu piekrita, ka ES politikas norādes joprojām ir vajadzīgas diezgan lielā mērā vai ļoti lielā mērā. Sk. arī *World Employment Confederation Europe* nostājas dokumentu, kurā teikts, ka “*ES norādījumi diezgan lielā mērā ir vajadzīgi, lai veicinātu labas prakses apmaiņu un savstarpēju mācīšanos un salīdzinošu mācīšanos*”.

³⁶ Šajā kontekstā to saprot kā to pieaugušo īpatsvaru, kuriem nepieciešama pamatprasmju pilnveidošana un kuri saņem atbalstu. Efektīva iesaiste var būt nepietiekama vai nu tāpēc, ka atbalsta pasākumu oficiālais tvērums/atbilstīguma līmenis ir zems, vai arī nepietiekamas informētības un izmantošanas dēļ.

³⁷ [Eiropas sociālo tiesību pīlārs](#).

³⁸ [Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns](#)

- stiprināt **stratēģisko sadarbību valsts līmenī**, lai **izveidotu integrētus prasmju pilnveides ceļus un atvērtu mācīšanās kopienas**, tostarp ciešā partnerībā ar sociālajiem partneriem, valsts nodarbinātības dienestiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām izstrādājot un pārskatot ar visas valdības pieeju veidotās nacionālās prasmju stratēģijas;
- veicināt **kolektīvu rīcību un plašu partnerības pieeju** attiecībā uz pamatprasmēm privātā un publiskā sektora ieinteresēto personu vidū, tostarp izmantojot Prasmju pilnveides pakta³⁹ un galveno uzmanību pievēršot darbavietai kā mācību videi;
- **labāk definēt prasmju pilnveides saņēmējus**, lai atspoguļotu tādas tendences kā digitalizācija un ekonomikas zaļināšana, nodrošinot, ka neviens netiek atstāts novārtā, vienlaikus attiecīgi pielāgojot atbalsta pasākumus un individuāli pielāgojot tos konkrētām vajadzībām;
- **izvērst informatīvus pasākumus, jo īpaši pievēršoties visgrūtāk sasniedzamajām grupām**, vienlaikus izvairoties no stigmatizācijas un uzsvāru liekot uz prasmju pilnveides ieguvumiem nākotnē, nevis uz pašreizējo prasmju trūkumu;
- izmantot ievērojamos ES resursus saskaņā ar nacionālajiem **atveseļošanas un noturības plāniem**⁴⁰ un **Eiropas Sociālā fonda Plus programmām**, lai veicinātu ieguldījumus prasmēs, infrastruktūrā un iekšzemes reformās un uzturētu tos ar iekšējo finansējumu vidējā termiņā un ilgtermiņā, tādējādi panākot strukturālus uzlabojumus;
- izmantot **Padomes ieteikuma par individuāliem mācību kontiem**⁴¹ **īstenošanu**, lai palielinātu nestigmatizējošu pielāgotu, elastīgu un kvalitatīvu apmācības iespēju nodrošināšanu un veicinātu to lietotājdraudzīgu integrāciju prasmju novērtēšanā, validēšanā un profesionālajā orientācijā, ko atbalsta ar pienācīgu iekšējo finansējumu.
- izmantot **Padomes ieteikuma par mikroapliecinājumiem**⁴² **īstenošanu**, lai palielinātu īsu mācību kursu rezultātu pārredzamību un atzīšanu.

³⁹ [Prasmju pilnveides pakta sākuļapa \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁴⁰ [Atveseļošanas un noturības mehānisms \(europa.eu\)](https://europa.eu)

⁴¹ [Padomes 2022. gada 16. jūnija Ieteikumā par individuāliem mācību kontiem](https://europa.eu) ir izklāstīts, kā dalībvalstis var efektīvi apvienot finanšu un nefinanšu atbalstu, lai visiem pieaugušajiem būtu iespēja attīstīt savas prasmes visas viņu darba dzīves garumā un lai panāktu progresu Portu noteikto pieaugušo mācību mērķrādītāju sasniegšanā;

⁴² [Padomes 2022. gada 16. jūnija Ieteikumā par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā](https://europa.eu) ir sniegta vienota definīcija un standarta formāts īsu kursu rezultātu aprakstīšanai, kas palielinās pārredzamību un atvieglos saziņu par prasmēm, kas iegūtas apmācībā visā darba dzīves laikā.